

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**TARJIMA NAZARIYASIGA KIRISH
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 1000000 –Xizmatlar
Ta'lim sohasi: 1010000 – Xizmat ko'rsatish sohasi
Ta'lim yo'nalishi: 61010500 - Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati:ingliz
tili

Fan/modul kodi Lang 2236	O'quv yili 2023-2024	Semestr 2	ECTS – Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek tili	Haftadagi dars soatlari:2		
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
2.	Tarjima nazariyasiga kirish	60	90	150
I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga chet tilidan ona tiliga va ona tilidan chet tiliga tarjima qilishning nazariy va amaliy jihatlari o'rgatish, yozma va og'zaki tarjima amaliyoti bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi talabalarni tarjima nazariyasi haqidagi turlicha qarashlar va tarjimaunoslikning mustaqil fan sifatida vujudga kelishi va shakllanishi, uning tarixiy ildizlari; tarjima tarixi, nazariyasi va tanqidi kabi tarkibiy qismlari; jahon tamaddunida tarjimaning o'zini va roli; o'zaro aloqalar rivojida tarjima; bilan tanishtirishni ko'zda tutadi. III. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) III.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1. Tarjima nazariyasi va amaliyoti faniga kirish. Tarjima tushunchasi. Fanning maqsad va vazifalari Tarjima nazariyasi va amaliyoti fanining predmeti va objekti. Fanning asosiy tushunchalari va tamoiilari. Tarjimaning jamiyatdagi o'zini. Tarjima tillararo kommunikatsiya birligi sifatida. 2. Tarjima nazariyasi fanining tarixi. O'zbek tarjima nazariyasi va amaliyoti maktabi Tarjima nazariyasi va amaliyoti fanining tarixi. O'zbek tarjima nazariyasi va amaliyoti maktabi. Tarjimada muvobillik tushunchasi hamda imkoniyatlari haqida ma'lumot berish. 3. Tarjimada muvobillik darajasi. Tarjima turlari. Tarjima birliklari va darajalari. Ma'lumotlar turlari. Terminologik lug'atlar. Muvobil tarjima. Muvobillikning turlari 4. Tarjima sohasidagi asosiy muammolar. So'z va uning ma'nolari. So'z tanlash 5. Tarjimaning leksik muammolari So'z sementikasi va tarjima. Chet tili va o'zbek tillarida so'z ma'nolari hajmi va shakli o'rtasidagi farqlar. Omonim so'zlar va polisemantik so'zlartarjimasini. So'z va kontekst. So'z va so'z birlikmalari sinonimiyasi. Atoqli odlar,geografik nomlar, tashkilotlar nomlarini tarjima qilish. Terminlar tarjimasini. 6. Tarjimaning grammatik muammolari Grammatik ma'no turlarini tarjimada ifodalash. Chet tili va o'zbek tillarida gap struktursi va undagi farqlar. Grammatik shakl va konstruksiyalarni tarjima qilish prinsiplari. Artikllar tarjimasini.				

N.R.Kobilova - Chirchiq davlat pedagogika universiteti Ingliz tili kafedrasini o'qituvchisi. O.U.Ablakulova - Chirchiq davlat pedagogika universiteti Ingliz tili kafedrasini o'qituvchisi. Taqrizchilar: J.Sh. Djumabayeva- O'zNMU, Ingliz tili filologiyasi kafedrasini mudiri, f.f.d., professor. D.K.Ruzmetova- ChDPU, Ingliz tili kafedrasini o'qituvchisi, p.f.f.d. (PhD)	
9.	

11. O'brazi vositalar va hissiy tasirchan vositalarning tarjimasini.
12. Adekvat tarjima tushunchasi.
13. Matnlarning maxsus maqsadlar uchun tarjimasini.
14. Ma'n tarjimasini. Matnlarning janr xususiyatlarini tarjimada qayta yaratish.
15. Sheriy asarlarning tarjimada qayta yaratilishi masalalari.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Tarjima haqida umumiy tushuncha. Xalqlar va tillar.
2. Tarjimada til muammolari.
3. Tarjimaning til va xillari; sohalar va janrlar bo'yicha bo'linmalari.
4. Tarjima va milliy kolorit.
5. Tarjimada funktsional uslublar.
6. Ilmiy tarjima murakkabliklari.
7. Badiiy tarjima turlari, janrlari va uslublari.
8. Tarjimashunoslik terminlari.
9. Inglizxabon qalamkashlar asarlari o'zbek tilida
10. Tarjima turlari.
11. Tarjima-tilshunoslikning tadqiqot ob'ekti
12. Tarjima-tilshunoslikning tadqiqot ob'ekti
13. Qiyosiy stilistika- tarjima tadqiqot asosi.
14. Tarjimada leksik birliklarni talqin etish.
15. Pragmatik tarjima.
16. Sinonimik vositalari va tarjima.
17. Xos so'zlarning tarjimada berilishi.
18. Tarjimada tarixiy va milliylik.
19. Personajlar nuqti tasviri va tarjima.
20. O'brazi hamda hissiy ta'sirchan sozlar tarjimasini.
21. Tarjima va konsert.
22. Frazologik birliklarning tarjimada berilishi.
23. Korporativ frazeologik birliklar va tarjima.

	24. Milliy xususiyatli frazeologik birliklar tarjimasini. 25. Tarjimada nuqt madaniyati. 26. Tarjimada shakl va mazmun. 27. Tarjima va til meyorlari. 28. Grammatik me'yorlar va tarjima 29. Tarjima tilida mantiq 30. Tarjima jarayonida internet lug'atlaridan foydalanish.
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Tarjima nazariyasi fani bo'yicha talaba quyidagilarni bilishi kerak: - mazkur kursning maqsad va vazifalari; - tarjima nazariyasi haqidagi turlicha qarashlar va tarjimashunoslikning mustaqil fan sifatida vujudga kelishi va shakllanishini - uning tarixiy ildizlari; tarjima tarixi, nazariyasi va tanqidi kabi tarkibiy qismlarini; - jahon tamaddunida tarjimaning o'ini va rolini; - o'zaro aloqalar rivojida tarjima; o'zaro aloqa va adabiy ta'sir; o'zbek tarjima adabiyotining taraqqiyot bosqichlarini; - tarjima maktablari; tarjima qonuniyalari; bevosita va bilvosita tarjima; nasriy va she'riy tarjimalar haqida atroflicha ma'lumot olib, tarjimaning lisoniy va g'ayrilisoniy muammolarini; - tarjima antinomiyalari; interpretatsiya; - individual uslub va tarjima; - frazeologizmlarni tarjima qilish usullari; badiiy, ilmiy, publisistik, rasmiy tarjimalar; - yaqin va uzoq tillardan tarjima kabi faning asosiy va muhim muammolari bilan tanishtirishni ko'zda tutadi. Ayni paytda, magistrni tarjima asarlarini tahlil qilish va ularga baho berishga o'rgatish maqsadida tarjimani ilmiy baholash mezonlari; tarjima sifatini aniqlashda qiyosiy metod; - tarjimada filologik tahlil; so'z tanlash muammosi; - badiiy matn va tarjimon mahorati; tarjima konsepsiyasi; - tarjima uchun asar tanlash kabi mavzular ham o'quv dasturiga kiritildi. haqida tasavvurga ega bo'lishi.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (manitqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hiyoa qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini

6.	to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur. X. Asosiy adabiyotlar: 1. Aznurova E.S, Abdurakhmonova Kh.I, Translation theory and practice. - T.: O'qituvchi 2. Muminov A. A Guide to Consecutive Translation. - T.: Tafakkur bo'stoni, 3. G'ofurov I, Mo'minov O, Qambarov N. Tarjima nazariyasi. - T.: Tafakkur-Bo'ston, 2012 4. Hamidov Xayrulla, Ergasheva Sadogat. Tarjima tarixi (o'quv qo'llanma). - Toshkent, 2017. - 180 b. XI. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Hamidov X.X. –Tarjimashunoslik fanidan (ma'ruza matnlari) –Toshkent, Toshkent, 2012. - 88 b 2. Safarov Sh. Tarjimashunoslikning kognitiv asoslari. Toshkent. 2019. 330 b. 3. Omon Muminov, Oritq Sumatov .Tarjima tarixi.(darslik).Toshkent 2008. 4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quraniz.“O'zbekiston” NMU, 2016. – 488 b. Axborot manbalari 1. www.cspi.uz 2. https://en.wikipedia.org/wiki/Language_family 3. https://larasays.wordpress.com/pronunciation-2/ 4. http://www.teachermentors.com 5. http://www.inspiringteachers.com 6. http://teachnet.org 7. http://www.alt-teacher.org 8. http://www.tv5.org 9. http://www.busyteacher.org
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil “_____” _____dagi qarori bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun ma'sullar: M.A. Yusupova - Chirchiq davlat pedagogika universiteti Ingliz tili kafedrası mudiri, dotsent v.b., p.f.f.d (PhD).

Noaniq olmosh tarjiması. Predloqlar tarjiması.
7. Tarjimaning frazeologik masalalari Frazeologiya va uning turlari, frazeologiya tilshunoslikning muhim sohasi sifatida, frazeologik birliklarning turlari: Maqol, matl va idiomalarni tarjima qilish usullari, frazeologik muvoqlqlklar. 8. Turli uslublar va ularning tarjimadagi o'ziga xos xususiyatlari Uslubning tarjimaaviy talqini. Matnning funksional-stilistik xususiyatlari. Badiiy matn tarjiması. Parafrazlar tarjiması, sitatlar, jargonga oid so'zlar tarjiması. So'z o'ynlari tarjiması. 9. Tarjimaning lingvomadaniy masalalari. Realialar Realialar tushunchasi. Realialar klassifikatsiyasi. Tarixiy realialar tarjiması. OT'chov birliklari, geografik nomlar tarjiması. Milliy xususiyatli frazeologik birliklar tarjiması. Chet tili va o'zbek tillarida murojaat shakllari va ularni tarjimada ifodalash. 10. Badiiy tarjimada milliy koloritni saqlash masalasi. Milliy kolorit haqida ma'lumot beriladi. Badiiy tarjimada milliy koloritni saqlash usullari. Milliy koloritni saqlab bo'lmaydiga holatlar tavsifi. Tarjimada milliy koloritni saqlashda maqol, matl va iboralarni o'rni 11. Obrazli vositalar va hissiy tasirchan vositalarning tarjiması. Obrazli vositalar va hissiy tasirchan vositalarning o'ziga xos xususiyatlari va ularning tarjimada qayta yaratilishi 12. Adekvat tarjima tushunchasi. So'zlarning tarjima qilinish darajasi 13. Matnlarning naxsus maqsadlar uchun tarjiması. Ilm-fan va taxnologiya. Termlar tarjiması. 14. Matn tarjiması. Matnlarning janr xususiyatlarini tarjimada qayta yaratish. Badiiy va ilmiy tarjima xususiyatlari Matn tarjiması. Badiiy va ilmiy tarjima xususiyatlari. Bilvosita va bevosita inglizcha-o'zbekcha tarjimalar tahlili haqida ma'lumot berish. 15. Sheriy asarlarning tarjimada qayta yaratilishi masalalari. Sheriy asarlarning o'ziga xos xususiyatlari. Asosiy g'oyani saqlab qolish. Sheriy asarlarni tarjima qilishga doir masalalar
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Tarjima nazariyasi va amaliyoti faniga kirish. Tarjima tushunchasi. 2. Tarjima nazariyasi fanining tarixi. 3. Tarjimada muqobilik darajasi. 4. Tarjima sohasidagi asosiy muammolar. 5. Tarjimaning leksik muammolari 6. Tarjimaning grammatik muammolari 7. Tarjimaning frazeologik masalalari 8. Turli uslublar va ularning tarjimadagi o'ziga xos xususiyatlari 9. Tarjimaning lingvomadaniy masalalari. Realialar 10. Badiiy tarjimada milliy koloritni saqlash masalasi.